

مراتب و اثرات تربیتی دعا در اندیشه دینی با تأکید بر نهج البلاغه

مریم زمانی*

چکیده

دعا علاوه بر نقشی که در تهذیب روحی انسان دارد، عامل تربیتی مفیدی نیز هست. بررسی این موضوع در نهج البلاغه می‌تواند چشم‌اندازهای شایسته‌ای را در این عرصه آشکار سازد. از اینرو نوشتار حاضر به بررسی مراتب و اثرات تربیتی دعا در اندیشه امام علی (ع) با تأکید بر نهج البلاغه پرداخته و سعی دارد به این پرسش اصلی پاسخ دهد که مراتب دعا و ارتباط با خدا در نظر آن حضرت (ع) چه بوده و دارای چه اثرات تربیتی است؟ این تحقیق با روش متن‌محور و بررسی کلام امام علی (ع) در نهج البلاغه و پیش‌فرض صحت سند و محتوای آن، نشان می‌دهد که حضرت (ع) به دو سطح از ارتباط عاشقانه و معیشتانه با خدا اشاره داشته که هر کدام دارای آثار تربیتی خاص خود هستند؛ در مرتبه ارتباط عاشقانه، ایجاد نور امید و تقوا در وجود انسان، تقویت نور معرفت، آرامش قلب، دفع بلاهای دنیوی و معنوی، راهیابی به گنجینه‌ها و نعمت‌های الهی و دوری از گناه از جمله آثار دعا برشمرده می‌شود. در مرتبه ارتباط معیشتانه، برخی برای برآورده شدن حاجات متوسل به ائمه می‌گردند و برخی راه را اشتباه رفته و در دام انحرافات گرفتار می‌شوند که خود پیامدهای منفی به دنبال دارد. در نوشتار حاضر به طور مجزا به هر یک از این موارد پرداخته خواهد شد.

کلیدواژگان: دعا، امام علی (ع)، نهج البلاغه، ارتباط با خدا، ارتباط معیشتانه، ارتباط عاشقانه

* سطح دو حوزه علمیه آیت الله ایروانی قم، کارشناسی ارشد نهج البلاغه؛